

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА

«ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ»

Третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
За спеціальністю В9 Історія та археологія
Галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Кваліфікація: доктор філософії

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ

Голова вченої ради

Леонід КЛИМЕНКО

(протокол № 6 від «31» серпня 2022 р.
зі змінами, внесеними відповідно до рішень вченої ради
протокол № 7 від «31» серпня 2023 р.,
протокол № 6 від «01» липня 2024 р.,
протокол № 8 від «30» червня 2025 р.)

Освітня програма введена в дію з «01» вересня 2022 р.,
поточна редакція вводиться в дію з «01» вересня 2025 р.

В.о. ректора

Леонід КЛИМЕНКО

(наказ № 6-ВР від «31» серпня 2022 р.
зі змінами, внесеними згідно з наказами
№ 7-ВР від «31» серпня 2023 р.,
№ 6-ВР від «01» липня 2024 р.,
№ 8-ВР від «30» червня 2025 р.)

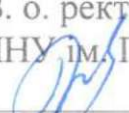
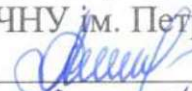
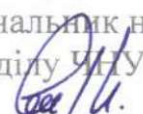
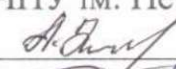
Миколаїв – 2025 р.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Освітньо-наукової програми

Рівень вищої освіти
 Ступінь вищої освіти
 Галузь знань
 Спеціальність
 Освітня кваліфікація
 Кваліфікація в дипломі
 Обсяг

Третій (освітньо-науковий) рівень
 Доктор філософії
 В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
 В9 Історія та археологія
 Доктор філософії з історії та археології
 Ступінь вищої освіти – доктор філософії
 Спеціальність – В9 Історія та археологія
 50 кредитів ЄКТС

Керівник закладу-розробника В. о. ректора ЧНУ ім. Петра Могили Леонід КЛИМЕНКО «26» <u>серпня</u> 2025 р.	Гарант освітньої програми Доктор іст. наук, професор, завідувач кафедри історії ЧНУ ім. Петра Могили Ірина МІРОНОВА «26» <u>серпня</u> 2025 р.
ПОГОДЖУЮ Перший проректор ЧНУ ім. Петра Могили Юрій КОТЛЯР «26» <u>серпня</u> 2025 р.	ПОГОДЖУЮ Декан факультету політичних наук ЧНУ ім. Петра Могили Анастасія ХМЕЛЬ «26» <u>серпня</u> 2025 р.
ПОГОДЖУЮ Начальник навчально-методичного відділу ЧНУ ім. Петра Могили Сергій ШКІРЧАК «26» <u>серпня</u> 2025 р.	ПОГОДЖУЮ Завідувач відділу аспірантури ЧНУ ім. Петра Могили Алла УЖВА «26» <u>серпня</u> 2025 р.

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-наукова програма «Історія та археологія» з підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти є нормативним документом, який регламентує нормативні, компетентності, кваліфікаційні, організаційні, навчальні та методичні вимоги у підготовці докторів філософії з історії та археології.

В ОНП наведені мета та характеристика освітньо-наукової програми, професійні назви робіт (за Класифікатором професій України ДК 003:2010) для працевлаштування випускників та можливості для продовження навчання; підходи, методи та технології викладання та оцінювання; перелік компетентностей випускника; програмні результати навчання; ресурсне забезпечення реалізації програми та дані щодо академічної мобільності програми.

Наведені обов'язкові та вибіркові компоненти ОНП, структурно-логічна схема ОНП; описані форми атестації здобувачів вищої освіти; матриця відповідності програмних компетентностей випускника компонентам ОНП та матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами ОНП.

ОНП розроблена робочою групою у складі:

1. Міронова Ірина Сергіївна – керівник робочої групи (гарант освітньо-наукової програми), доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії Чорноморського національного університету імені Петра Могили;

2. Котляр Юрій Вадимович – доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії, перший проректор Чорноморського національного університету імені Петра Могили;

3. Підберезних Інна Євгеніївна – доктор юридичних наук, кандидат історичних наук, професор, професор кафедри історії Чорноморського національного університету імені Петра Могили;

4. Пархоменко Владислав Анатолійович – доктор історичних наук, доцент, в.о. професора кафедри історії Чорноморського національного університету імені Петра Могили;

5. Піструїл Ігор Володимирович – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії Чорноморського національного університету імені Петра Могили (одночасно – представник роботодавця Одеський археологічний музей НАН України);

6. Картузов Костянтин Миколайович – здобувач третього (освітньо-наукового рівня) вищої освіти спеціальності 032 «Історія та археологія» Чорноморського національного університету імені Петра Могили, заступник директора з основної діяльності Державного архіву Миколаївської області.

На розроблений проєкт ОНП отримано рецензії та відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

- Левченко Лариса Леонідівна – директорка Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України, доктор історичних наук, професор;

- Папакін Георгій Володимирович – директор Інституту української археографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського НАН України, доктор історичних наук, професор;

- Єлізарова Ельвіра Іванівна – в.о. директора Миколаївського обласного краєзнавчого музею «Старофлотські казарми»;

- Макарчук Сергій Сергійович – директор Комунального підприємства «Обласний центр пошукових досліджень та редакційно-видавничої діяльності» Миколаївської обласної ради, кандидат історичних наук, доцент;

- Шевченко Тетяна Миколаївна – в.о. директора Національного історико-археологічного заповідника «Ольвія» НАН України, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник;

- Буйських Алла Валеріївна – заступник директора з наукової роботи Інституту археології Національної академії наук України, завідувачка відділу археології Нижнього Побужжя в НІАЗ «Ольвія» НАН України, доктор історичних наук.

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів додаються.

**1. ПРОФІЛЬ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ
«ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ»
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ В9 «ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ»
ГАЛУЗІ ЗНАНЬ В «КУЛЬТУРА, МИСТЕЦТВО ТА
ГУМАНІТАРНІ НАУКИ»**

1 – Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Чорноморський національний університет імені Петра Могили Факультет політичних наук Кафедра історії
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Доктор філософії
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-наукова програма «Історія та археологія» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю В9 «Історія та археологія» та галуззю знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»
Тип диплому, обсяг освітньої програми, термін навчання	Диплом доктора філософії. Обсяг ОНП складає 50 кредитів ЄКТС. Термін підготовки 4 роки. Наукова складова передбачає проведення наукового дослідження та оформлення результатів у вигляді дисертації
Наявність акредитації	Акредитується вперше
Цикл/рівень	НРК України – 8 рівень, QF-ENEA – третій цикл, EQF-LLL – 8 рівень
Передумови	Наявність ступеня магістра
Мова(и) викладання	Українська мова, англійська (на окремих освітніх компонентах)
Термін дії освітньої програми	До наступного оновлення програми
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	https://chmnu.edu.ua/training-information-base-politic/

2 – Мета освітньої програми

Метою є підготовка висококваліфікованих, компетентних, конкурентоспроможних, інтегрованих у європейський та світовий науково-освітній простір фахівців (докторів філософії) за спеціальністю В9 Історія та археологія, здатних до науково-дослідної, інноваційної, виробничої, організаційно-управлінської та освітньої діяльності, до запровадження сучасних науково-педагогічних технологій.

Вона зумовлена посиленою увагою держави, освітян і широкої громадськості до вагової ролі сучасної української історичної освіти і науки у реагуванні на політичні, економічні, соціальні і культурні виклики, спричинені увиразненням та консолідацією української політичної нації, зростанням міжнародних позицій України, соціальної мобільності, появою нових технологій та швидким накопиченням інформації, піднесенням ролі особистості та загальнолюдських цінностей, створенням умов для індивідуальної самореалізації здібної молоді, її професійного самоствердження, самовдосконалення та самовираження.

Мета освітньо-наукової програми відповідає стратегічному плану розвитку Чорноморського національного університету імені Петра Могили на 2025–2029 роки.

3 – Характеристика освітньої програми

Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація)	Галузь знань – В Культура, мистецтво та гуманітарні науки Спеціальність – В9 Історія та археологія Об’єкт(и) вивчення та/або діяльності: минуле людства, зокрема, України та інших країн, в усіх його проявах; базові категорії, методологічний інструментарій та теоретичні концепції, які використовуються під час історичного пізнання; науково-дослідна діяльність за спеціальністю. Цілі навчання: підготовка фахівців, здатних розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері історії та/або археології. Теоретичний зміст предметної області: система сучасних наукових теорій, концепцій, підходів, принципів, категорій, методів і понять гуманітарних та суміжних наук, які використовуються в процесі вивчення минулого різних суспільств та їх сегментів для пояснення історичних фактів і прогнозування результатів досліджень, інтерпретують процеси та явища у сукупності матеріальних, духовних, соціальних, побутових аспектів у конкретному просторовому і часовому вимірах. Методи, методики та технології: загальнонаукові і спеціальні наукові методи, які застосовуються під час здійснення історичних та археологічних досліджень;
--	---

	міждисциплінарні методики та технології аналізу суспільних структур, процесів, культур і персоналій; методи і методики дослідження історичних джерел та археологічних культур; підходи до написання академічних текстів; інформаційно-комунікаційні технології досліджень у сфері історії та/або археології і презентацій результатів досліджень. Інструменти та обладнання: програмне забезпечення, мультимедійне обладнання; автоматизовані електронні архіви та бібліотечно-інформаційні системи та програмні продукти, що застосовуються у професійній діяльності; цифрові інструменти опрацювання текстової та графічної інформації; технології дистанційного навчання.
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-наукова. Освітньо-наукова програма «Історія та археологія» зорієнтована на набуття здобувачами наукового ступеня теоретичних, концептуальних та методологічних знань у галузі історії, спеціалізованих умінь/навичок, необхідних для організації власної науково-дослідницької діяльності, генерування інноваційних ідей, їх визначенні, відборі та забезпеченні впровадження, розв'язання актуальних і значущих проблем історичної науки, отримання результатів, які мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Програма фокусується на формуванні та розвитку у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти професійних компетентностей, необхідних для проведення самостійних комплексних інноваційних досліджень у сфері історичної науки на рівні високих стандартів якості освіти при дотриманні принципів академічної доброчесності й забезпечення на цій основі їхньої конкурентоспроможності на національному, європейському та світовому ринках праці; вивченні основних теоретичних положень, сучасної наукової методології та дослідницьких методик, організаційних інструментів, практичного викладу і набутті вмінь їх правильного методичного застосування в професійній діяльності історика-науковця. Ключові слова: історія, історія України, всесвітня історія, археологія, наука, історичні дослідження, культурно-історична спадщина, національна ідентичність, регіональна історія, європейські цінності.
Особливості програми	Особливістю ОНП «Історія та археологія» є: формування у здобувачів освіти широкого наукового світогляду в галузі історії та археології, заохочення до

	критичного осмислення інформації історичних джерел, зосередження на інтелектуальній історії, європейських цінностях; міждисциплінарна та багатoproфільна підготовка фахівців, що володіють науковим інструментарієм для теоретичних та експериментальних досліджень, практичної діяльності в архівній та музеєзнавчій роботі, у педагогічній практиці. Тематики дослідницьких проєктів здобувачів освіти орієнтовані на вивчення актуальних проблем європейської та української історії в контексті збереження європейських цінностей, регіональних, локальних історичних та суспільно-політичних процесів в Україні XVIII – початку XXI ст., а також археологічних досліджень. Науково-дослідна складова ОНП реалізується завдяки науковому потенціалу кадрового складу забезпечення програми (наукові керівники дисертацій аспірантів є фахівцями у певних наукових напрямках історичних досліджень), у тому числі залученню до програми фахівців державних та галузевих архівів і музеїв.
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Наукова, науково-дослідницька, викладацька, адміністративна та управлінська діяльність у галузі вивчення історії у науково-дослідних установах, закладах вищої освіти, інших закладах освіти, органах влади та місцевого самоврядування всіх рівнів. Згідно з Національним класифікатором професій (Класифікатор професій ДК 003:2010), Розділ 1. Законодавці, вищі державні службовці, керівники, менеджери (управителі), Розділ 2. Професіонали, здобувачі вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за освітньою програмою «Історія та археологія», можуть займати первинні посади: 23 – Професіонали в галузі освіти та навчання; 231 – Викладачі закладів вищої освіти; 2310 – Викладачі закладів вищої освіти; 2310.1 – Професори та доценти; 2310.2 – Інші викладачі закладів вищої освіти; 232 – Викладачі закладів фахової передвищої освіти, професійної (професійно-технічної) освіти та вчителі закладів загальної середньої освіти; 235 – Інші професіонали в галузі освіти та навчання; 243 – Професіонали в сфері архівної справи, музеєзнавства, бібліотечної справи, інформації та

	кінопрограм; 2431.1 – Наукові співробітники (архівна справа, музеєзнавство); 2443 – Професіонали в галузі філософії, історії та політології; 2443.1 – Наукові співробітники (філософія, історія, політологія); 2443.2 – Філософи, історики та політологи.
Подальше навчання	Продовження освіти в докторантурі та/або участь у постдокторських програмах. Набуття додаткових компетентностей в системі неформальної освіти. Індивідуальне навчання упродовж життя.
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Особистісно-орієнтоване, проблемно- та практико-орієнтоване на наукові складові дослідження, самостійне, індивідуальне та автономне навчання, спрямоване на набуття компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, вирішення комплексних проблем у сфері спеціальності В9 «Історія та археологія». Система методів навчання базується на принципах цілеспрямованості, бінарності – активної безпосередньої участі викладача та здобувача. Навчальний процес забезпечує повне оволодіння методологією наукової роботи, передбачає набуття навичок презентації її результатів рідною та іноземною мовами. Підхід до викладання та навчання передбачає: гуманістичність, системність, технологічність, дискретність; застосування методів сучасних освітніх технологій (інтерактивних, критичного мислення, проєктних, портфоліо, тренінгових, проблемного навчання) для набуття різнорівневих компетентностей, що забезпечують особистісно-орієнтований підхід та розвиток творчого мислення здобувачів; організацію продуктивної педагогічної взаємодії з науковими керівниками, науково-педагогічними працівниками, задіяними в освітньому процесі; залучення до освітнього процесу та консультування здобувачів авторитетних фахівців історичної науки, досвідчених професіоналів-практиків і представників роботодавців, що сприяє формуванню професійно необхідних спеціальних компетентностей, розвитку креативності, самостійного мислення, ініціативності та лідерських якостей серед здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти; інформаційну підтримку участі здобувачів у конкурсах на

	одержання наукових стипендій, премій, грантів (у тому числі міжнародних); надання можливості здобувачам брати участь у підготовці наукових проєктів на конкурси Міністерства освіти і науки України; залучення здобувачів до участі у науково-дослідних темах кафедри історії ЧНУ імені Петра Могили. Форми роботи: очне навчання включає лекції, семінари, практичні заняття; навчання через викладання; активні та інтерактивні методи викладання (ділові ігри, «круглі столи», презентації, дискусії); самостійне навчання – самостійна робота, опрацювання інформації в мережі; навчання через дослідження – проєктна робота, підготовка дисертації до захисту; персоналізоване навчання – індивідуальні консультації з науковими керівниками; участь у конференціях, написання статей та тез за результатами дисертаційного дослідження; науково-педагогічна практика; онлайн навчання – спільна робота здобувачів. Навчально-методичне забезпечення самостійної роботи здійснюється через використання елементів дистанційного навчання: електронних лекцій, методичних вказівок та завдань (дистанційна платформа Moodle 3.0). Обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії становить 50 кредитів ЄКТС. Наукова складова передбачає: підготовку упродовж першого року навчання плану проєкту дисертаційного дослідження з вивченням наукових підходів та методів дослідження; збір літератури і джерел з теми дисертації. Обговорення упродовж другого і третього років навчання проміжних результатів дослідження. Оволодіння методологією наукової роботи, навичками презентації її результатів. Проведення самостійного наукового дослідження з використанням ресурсної бази університету та інших ресурсів. Індивідуальне наукове керівництво, підтримка і консультування науковим керівником. Участь у міжнародних проєктах, програмах та/або міжнародне стажування. Подання здобувачем на початку четвертого року навчання завершеної дисертації рецензентам для експертної оцінки, її доопрацювання (за потреби) і захист дисертації.
Оцінювання	Освітня складова програми Оцінювання знань за дисциплінами нормативних та вибіркових освітніх компонентів освітньо-наукової програми складається з поточного та підсумкового контролю.

	Поточний контроль охоплює оцінювання результатів навчальної діяльності здобувача на окремих аудиторних заняттях та виконання завдань самостійної позааудиторної роботи, тематичний контроль. Засвоєння освітньої компоненти проводиться в усній формі (опитування за результатами опрацьованого матеріалу) та захисту практичних завдань. Підсумковий контроль знань у вигляді екзамену/заліку проводиться у формі усної співбесіди. Оцінювання навчальних досягнень здійснюється за 100-бальною (рейтинговою) шкалою ЄКТС (ECTS), національною 4-бальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») і вербальною («зараховано», «незараховано») системами. Наукова складова програми Звітування здобувачів про наукову діяльність здійснюється двічі на рік і включає в себе аналіз кількісних і якісних показників, що характеризують підготовку окремих частин дисертації згідно із затвердженим індивідуальним планом наукової роботи здобувача, публікацій у наукових фахових виданнях України, журналах, включених до науково-метричних баз Scopus, WOS, участі в науково-практичних конференціях. Поточний контроль – звіти здобувачів щодо виконання індивідуального плану наукової роботи на засіданнях випускової кафедри. Підсумковою атестацією є попередній захист дисертаційної роботи на здобуття наукового ступеня доктора філософії з оформленням відповідного висновку кафедри про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дослідження. Кінцевим результатом навчання здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти є належним чином оформлений, за результатами наукових досліджень, рукопис дисертації, її публічний захист та присудження йому наукового ступеня доктора філософії (PhD) з галузі знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки» зі спеціальності В9 «Історія та археологія».
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері історії та археології, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове

	дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне і практичне значення.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК01. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у галузі історії та археології на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності. ЗК02. Здатність до генерування нових ідей, аналізу та синтезу цілісних знань, володіння сучасною методологією. ЗК03. Здатність до організації та проведення оригінальних наукових досліджень. ЗК04. Здатність визначати основні тенденції розвитку вітчизняної та зарубіжної історіографії і застосовувати досягнення світової історичної науки при проведенні власного наукового дослідження. ЗК05. Здатність до формулювання нових підходів для вирішення теоретичних та практичних наукових завдань, формування навиків її емпіричного вирішення. ЗК06. Знання стандартів та типу мислення, необхідних для наукового дослідження та опублікування його результатів, зокрема критична обізнаність та інтелектуальна чесність. ЗК07. Здатність до пошуку наукової інформації з різних джерел, її систематизації, критичного аналізу та узагальнення з використанням новітніх інформаційних технологій. ЗК08. Здатність спілкуватися з науковою спільнотою з метою презентації результатів наукових досліджень та їх оприлюднення українською, англійською та/або іншою іноземною мовою. ЗК09. Здатність володіти науковим стилем спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня, готувати та обговорювати експертні висновки, презентації та науково-дослідні, грантові проекти. ЗК10. Здатність представляти результати наукових досліджень у вигляді звітів, доповідей на симпозіумах, конференціях, наукових публікацій з використанням сучасних інформаційних технологій. ЗК11. Здатність до налагодження співпраці та обміну інформацією з вітчизняними та іноземними науковими співтовариствами, спільно визначати цілі діяльності, планувати, обговорювати й реалізовувати проекти. ЗК12. Здатність рецензувати публікації та презентації, а також брати участь у вітчизняних та/або міжнародних наукових дискусіях, висловлюючи та відстоюючи свою позицію.

	ЗК13. Здатність до автономної і командної роботи. ЗК14. Здатність до розуміння та прийняття етичних норм поведінки відносно інших людей; дотримання соціально відповідальної поведінки та усвідомленої громадянської позиції. ЗК15. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти та наукових установах.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК)	СК01. Ґрунтовні знання спеціальної області дослідження в поєднанні зі знаннями загальної наукової дискусії та внеску до індивідуальної історичної царини дослідження. СК02. Здатність формулювати наукову проблему, робочі гіпотези, обирати найбільш релевантні методи, методики та підходи для здійснення досліджень в галузі історії та/або археології, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики. СК03. Здатність до продукування нових ідей і розв'язання комплексних проблем у галузі професійної науково-педагогічної та дослідницько-інноваційної діяльності, здійснювати історичні та археологічні дослідження з визначеної тематики, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших наук. СК04. Здатність виконувати власні оригінальні дослідження, що дозволяють розв'язувати значущі наукові, соціальні, культурні, етичні проблеми, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері історії та/або археології та дотичних до них міждисциплінарних напрямів і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з історії та/або археології та суміжних галузей. СК05. Здатність вільно оперувати найважливішими теоретико-методологічними поняттями і категоріями при дослідженні історичних та/або археологічних проблем, застосовувати на практиці класичні та новітні методи наукових досліджень. СК06. Здатність виявляти специфіку в підходах до вирішення проблем в галузі історії та/або археології представників різних наукових напрямів і шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки і розуміти відмінності історіографічних підходів у різних хронологічних, національних та транснаціональних контекстах. СК07. Здатність визначати рівень об'єктивності фактологічної основи минулих подій в різних видах джерел і академічних текстів, встановлювати та оцінювати

	достовірність та репрезентативність джерельної інформації. СК08. Здатність використовувати облікову інформацію з архіву, бібліотечні каталоги та сучасні цифрові інструменти та інформаційні технології для локалізації джерел та документального матеріалу, потрібного для здійснення власного оригінального наукового дослідження та професійної діяльності у сфері історії та археології. СК09. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати наукові проекти у галузі історичної науки та у професійній сфері діяльності, проявляти лідерство та автономність на всіх етапах їх реалізації. СК10. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок у сфері історії та археології державною та іноземною мовами як на національному, так і на міжнародному рівні. СК11. Здатність працювати в міжнародному контексті і реалізовувати спільні проекти у сфері історії та/або археології з європейськими та євроатлантичними інституціями. СК12. Уміння планувати та ефективно використовувати час у науковій та педагогічній роботі, обирати та ефективно використовувати сучасні освітні технології, методи і засоби навчання з метою забезпечення високого рівня особистісного та професійного розвитку здобувача. СК13. Здатність брати участь в організації науково-педагогічної роботи профільної кафедри, знати та розуміти принципи організації її роботи. СК14. Здатність до історико-креативної діяльності в науково-інноваційній сфері та популяризації результатів наукових історичних та/або археологічних досліджень у публічному просторі. СК15. Здатність дотримуватися етичних і моральних норм, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.
--	---

7 – Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання про новітні напрямки історичних досліджень, зокрема, інтелектуальної історії, усної історії, регіональної історії, гендерної історії, історії повсякденності тощо, а також дослідницькі навички, достатні для проведення оригінального наукового дослідження на рівні останніх світових досягнень з історії та археології, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.

ПРН02. Оперувати класичними та новітніми історичними концепціями, теоріями, принципами, методами історичних та археологічних реконструкцій, критично осмислювати їх, володіти термінологічним та понятійним апаратом історика, сучасними концептуальними та методологічними знаннями в галузі науково-дослідницької та професійної діяльності.

ПРН03. Планувати і виконувати оригінальні наукові дослідження з історії та/або археології з використанням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій, дотриманням норм професійної і академічної етики, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

ПРН04. Застосовувати сучасні методи пошуку, локалізації, збору, опрацювання та аналізу наукової інформації за темою дисертаційного дослідження.

ПРН05. Здійснювати автономний науковий пошук, самостійний відбір і класифікацію сукупності історичних джерел, достатньої для реалізації дисертаційного дослідження, визначати рівень об'єктивності фактологічної основи в різних видах джерел, оцінювати їх достовірність та репрезентативність.

ПРН06. Виділяти невирішені проблеми і прогалини в історіографічному масиві наукової інформації, критично осмислювати концепції, наявні у фаховому методологічному та історіографічному дискурсі.

ПРН07. Обирати необхідний для дисертаційного дослідження категоріальний апарат, методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі історії та археології, застосовувати комплексний підхід до наукового дослідження.

ПРН08. Формулювати наукову проблему з огляду на ціннісні орієнтири сучасного суспільства та стан її наукової розробки, обґрунтовувати власну наукову концепцію.

ПРН09. Продувати нові ідеї і розв'язувати комплексні проблеми у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності.

ПРН10. Вільно презентувати результати власних досліджень, наукові проблеми у сфері історії та археології державною та іноземною мовами усно та письмово, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у фахових вітчизняних і провідних міжнародних наукових виданнях.

ПРН11. Ефективно спілкуватися і взаємодіяти в науковому просторі, зокрема й міжнародному, для реалізації спільних проєктів, розв'язання різноманітних

фахових вузькоспеціальних і загальних завдань у сфері історії та археології, розуміти і дотримуватися етики ділового спілкування.

ПРН12. Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері історії та археології, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни у закладах вищої освіти.

ПРН13. Застосовувати у науковій та педагогічній роботі новітні освітні технології, передові концептуальні та методологічні знання з історії, археології та інших галузей історичної науки, проявляти навички організаторської та управлінської діяльності.

ПРН14. Ініціювати, раціонально планувати і здійснювати розробку дослідницько-інноваційних проєктів, демонструвати лідерство та здатність як до автономної, так і командної роботи під час їх реалізації, до визначеності і наполегливості щодо поставлених завдань і взятих зобов'язань; здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ПРН15. Висвітлювати історичні проблеми та популяризувати результати власних наукових досліджень у публічному просторі, публікувати наукові та науково-популярні тексти у ЗМІ, інформаційних ресурсах та ін.

ПРН16. Дотримуватись принципів наукової етики, не допускати плагіату, привласнення наукових ідей, фальсифікацій, діяти у відповідності до вимог інтелектуальної чесності та нетерпимості до порушення академічної доброчесності.

ПРН17. Реалізовувати стратегії дослідницького самовдосконалення та обирати засоби саморозвитку, демонструвати готовність до навчання упродовж життя, здатність адаптуватися до нових умов, до самоорганізації професійної діяльності; уміти визначати рівень особистісного і професійного розвитку.

8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми

Кадрове забезпечення

Кадрове забезпечення сформовано відповідно до кадрових вимог щодо забезпечення провадження освітньої діяльності для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (додаток 2 Ліцензійних умов, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. № 1187 (чинний) в редакції від 24.03.2021 р. № 365.

Склад робочої групи освітньо-наукової програми, професорсько-викладацький склад, що задіяний у викладанні навчальних дисциплін за освітньо-науковою програмою, відповідає вимогам до провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти. Реалізація програми на 100 % забезпечується науково-педагогічними працівниками з науковими ступенями та/або вченими званнями за відповідною або спорідненими спеціальностями. У процесі організації освітнього процесу залучаються професіонали-практики з

	досвідом дослідницької /управлінської /інноваційної /творчої роботи та/або роботи за фахом. З метою підвищення фахового рівня всі науково-педагогічні працівники проходять підвищення кваліфікації у закладах вищої освіти та/або науково-дослідних установах, беруть участь у стажуваннях, у тому числі й закордонних.
Матеріально-технічне забезпечення	Матеріально-технічне забезпечення дозволяє повністю організувати цілісний і системний освітньо-науковий процес упродовж всього циклу підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. Стан приміщень засвідчено санітарно-технічними паспортами і відповідають існуючим нормативним актам. Навчальні аудиторії та лабораторії обладнані сучасними технічними засобами навчання, комп'ютерною технікою. У кожному з комп'ютерних класів розміщено від 12 до 25 комп'ютерів, на яких встановлено необхідне програмне забезпечення, що дозволяє проводити освітній процес згідно з сучасними вимогами. Проведено локальну комп'ютерну мережу, є доступ до мережі Internet. Наукова бібліотека забезпечує доступ до спеціалізованих ресурсів в Інтернеті та в локальній мережі університету. Здобувачі також мають змогу користуватися власними ПК з безкоштовною можливістю доступу до мережі Інтернет через бездротовий зв'язок (Wi-Fi).
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Інформаційне та навчально-методичне забезпечення ОНП з підготовки здобувачів зі спеціальності В9 «Історія та археологія» відповідає ліцензійним вимогам, має актуальний змістовний контент, базується на сучасних інформаційно-комунікаційних технологіях.
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Індивідуальна академічна мобільність реалізується в рамках двосторонніх договорів між ЧНУ імені Петра Могили та закладами вищої освіти України про встановлення науково-освітніх відносин для розвитку освіти і науки.
Міжнародна кредитна мобільність	Міжнародна академічна мобільність здобувачів здійснюється згідно угод між Чорноморським національним університетом імені Петра Могили та закладами вищої освіти країн-партнерів.
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Освітньо-наукова програма є відкритою для іноземних здобувачів вищої освіти на підставах, визначених чинним законодавством України.

2. ПЕРЕЛІК КОМПОНЕНТ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ ТА ЇХ ЛОГІЧНА ПОСЛІДОВНІСТЬ

2.1. Перелік компонент ОНП

Шифр КОП	Компоненти освітньої програми (КОП) (навчальні дисципліни, курсові проєкти/роботи, практики)	Кількість кредитів ЄКТС	Форма підсумкового контролю
Обов'язкові компоненти освітньо-наукової програми			
<i>Цикл загальної підготовки</i>			
ОК 1	Філософія науки	3	Екзамен
ОК 2	Українське наукове мовлення	3	Екзамен
ОК 3	Наукова комунікація англійською мовою	3	Екзамен
ОК 4	Методика викладання професійно-орієнтованих дисциплін	3	Екзамен
ОК 5	Управління науковими проєктами	3	Екзамен
<i>Цикл професійної підготовки</i>			
ОК 6	Ukraine and Europe: Common Historical Destiny	3	Залік
ОК 7	Історія археологічної думки	4	Екзамен
ОК 8	Концепції та сучасні досягнення історичної науки	4	Екзамен
ОК 9	Методологія наукових досліджень в історії та археології	4	Екзамен
ОК 10	Науково-педагогічна практика	6	Диф. залік
Загальний обсяг обов'язкових компонент:		36	
Вибіркові компоненти ОНП			
ВК 1	Дисципліна 1* Загальної підготовки (загально-університетський каталог)	3	Залік
ВК 2	Дисципліна 2** Професійної підготовки (спецкурс англійською мовою)	4	Екзамен
ВК 3	Дисципліна 3** Професійної підготовки	4	Екзамен
ВК 4	Дисципліна 4** Професійної підготовки	3	Залік
Загальний обсяг вибірових компонент:		14	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ		50	

Примітки:

* Вибіркові компоненти загальної підготовки обираються із загально-університетського каталогу курсів (може змінюватись за пропозиціями та рекомендаціями роботодавців, здобувачів вищої освіти або науково-педагогічного складу ЧНУ імені Петра Могили).

** Вибіркові компоненти професійної підготовки можуть змінюватись в залежності від наукових інтересів здобувачів, пропозицій та рекомендацій роботодавців, або науково-педагогічного складу ЧНУ імені Петра Могили за погодженням проєктної групи, науково-методичної ради факультету політичних наук).

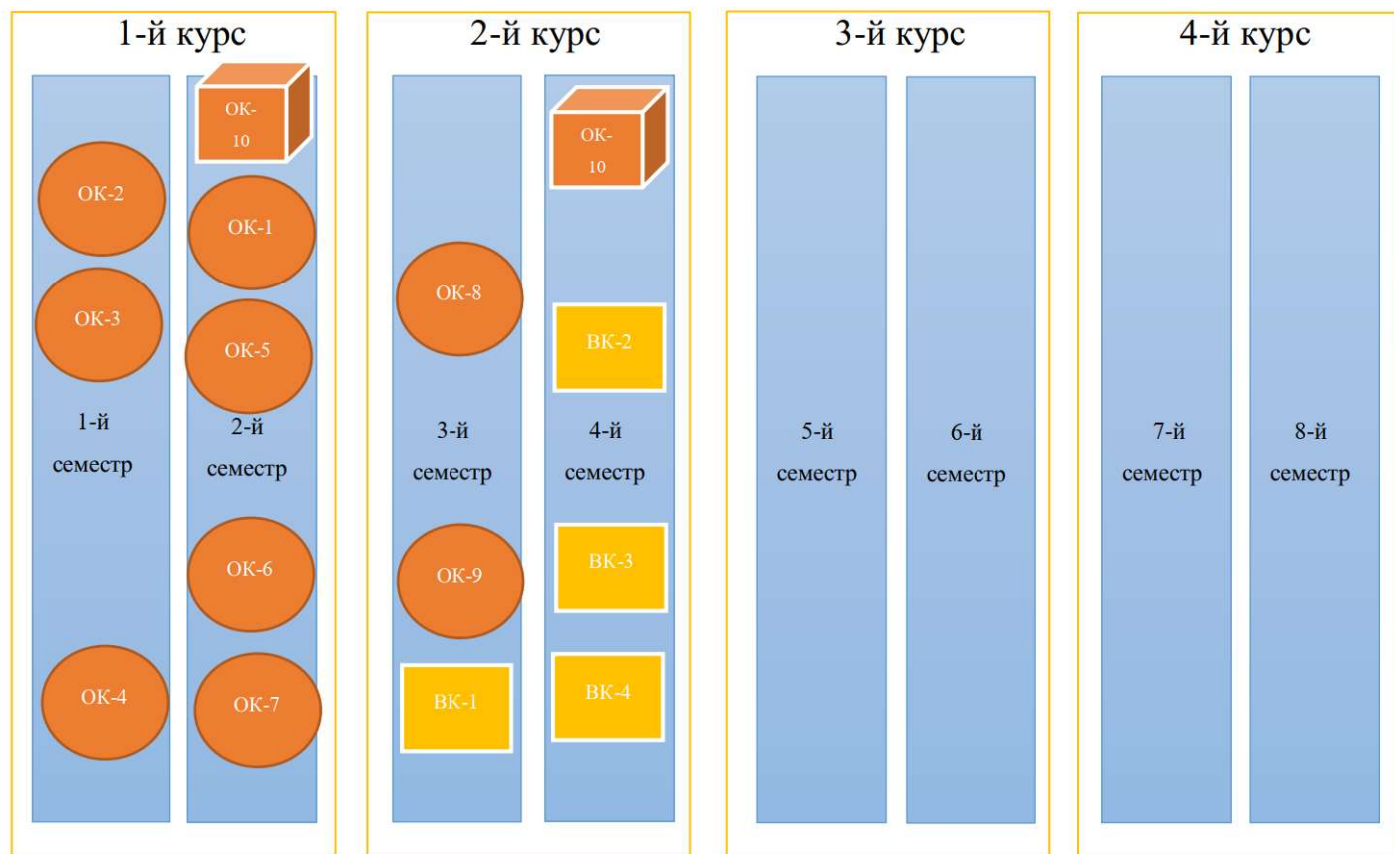
Здобувач має право обирати дисципліну із запропонованих каталогів, або будь-яку дисципліну з інших освітніх програм при умові співпадіння кількості кредитів та семестру викладання.

3. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ОНП

Освітньо-наукова програма підготовки третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (доктор філософії) за спеціальністю В9 «Історія та археологія» загальним обсягом 50 кредитів ECTS передбачає оволодіння здобувачами 13-ма навчальними дисциплінами, проходження науково-педагогічної практики та захисту дисертації.

Нормативна частина освітньої програми має обсяг 36 кредитів ECTS (72 %) і включає 9 дисциплін (30 кредитів) і науково-педагогічну практику (6 кредитів). У нормативній частині передбачено 5 навчальних дисципліни циклу загальної підготовки (15 кредитів) та 4 дисципліни циклу професійної підготовки (15 кредитів), науково-педагогічну практику (6 кредитів).

Вибіркова частина освітньої програми має обсяг 14 кредитів ECTS (28 %) і охоплює 4 вибіркові дисципліни. З циклу загальної підготовки (каталог курсів) здобувач обирає для вивчення 1 дисципліну (3 кредити) та 3 дисципліни циклу професійної підготовки (11 кредитів).

Підготовка дисертаційної роботи

Попередній
захист

Захист
дисертації

Нормативні дисципліни
загальної підготовки

Нормативні дисципліни
професійної підготовки

Практична підготовка

ВК

Вибіркові дисципліни
загальної підготовки

ВК

Вибіркові дисципліни
професійної підготовки

4. Наукова складова ОНП

Рік підготовки	Зміст наукової роботи аспіранта	Форма контролю
1 рік	Вибір та обґрунтування теми наукового дослідження, визначення змісту, строків виконання та обсягу наукових робіт; вибір та обґрунтування методології проведення наукового дослідження, здійснення аналітичного огляду стану сучасних досліджень, досягнень та проблем за обраним напрямом. Участь у всеукраїнських та/або міжнародних конференціях з публікацією тез доповідей.	Затвердження індивідуального плану роботи аспіранта на Вченій раді університету. Звітування про виконання індивідуального плану аспіранта двічі на рік.
2 рік	Проведення наукового дослідження під керівництвом наукового керівника, яке передбачає вирішення дослідницьких завдань шляхом застосування комплексу теоретичних та емпіричних методів. Підготовка та публікація не менше однієї статті у наукових фахових виданнях України та/або журналах, включених до науково-метричних баз Scopus, WOS за темою дослідження; участь у всеукраїнських та/або міжнародних конференціях з публікацією тез доповідей.	Звітування про виконання індивідуального плану аспіранта двічі на рік.
3 рік	Аналіз та узагальнення отриманих результатів наукового дослідження, обґрунтування наукової новизни отриманих результатів, їх теоретичного та/або практичного значення. Підготовка та публікація не менше двох статей у наукових фахових виданнях України та/або журналах, включених до науково-метричних баз Scopus, WOS за темою дослідження; участь у всеукраїнських та/або міжнародних конференціях з публікацією тез доповідей.	Звітування про виконання індивідуального плану аспіранта двічі на рік.

Рік підготовки	Зміст наукової роботи аспіранта	Форма контролю
4 рік	Оформлення наукових досягнень аспіранта у вигляді дисертації, підведення підсумків щодо повноти результатів дослідження у наукових статтях відповідно чинних вимог. Впровадження отриманих результатів та отримання підтверджуючих документів. Подання дисертації на попередню експертизу. Підготовка наукової доповіді для випускної атестації (захисту дисертації).	Звітування про виконання індивідуального плану аспіранта двічі на рік. Надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

5 ФОРМА ВИПУСКНОЇ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здобувачів освітнього рівня доктора філософії здійснюється у формі публічного захисту дисертаційної роботи.
Вимоги до дисертації на здобуття ступеня доктора філософії	Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим науковим дослідженням, що пропонує розв'язання комплексної проблеми в сфері історії та/або археології, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Дисертація не повинна містити академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації. Дисертація має бути розміщена на сайті закладу вищої освіти (наукової установи). Дисертаційна робота має відповідати іншим вимогам, встановленим законодавством.

6 МАТРИЦЯ ВІДПОВІДНОСТІ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ КОМПОНЕНТАМ ОНП

	OK1	OK2	OK3	OK4	OK5	OK6	OK7	OK8	OK9	OK10
ЗК01	+					+	+	+	+	+
ЗК02	+			+	+	+		+	+	+
ЗК03								+	+	+
ЗК04							+	+	+	+
ЗК05						+		+	+	+
ЗК06	+								+	+
ЗК07				+		+	+	+	+	+
ЗК08		+	+			+				+
ЗК09		+			+					+
ЗК10		+				+			+	+
ЗК11		+	+		+	+				+
ЗК12		+				+				+
ЗК13					+			+	+	+
ЗК14							+			+
ЗК15				+						+
СК01						+	+	+	+	+
СК02						+	+	+	+	+
СК03					+				+	+
СК04									+	+
СК05	+						+	+	+	+
СК06							+	+	+	+
СК07							+	+	+	+
СК08									+	+
СК09					+			+	+	+
СК10		+	+		+	+		+		+
СК11			+			+		+		+
СК12				+						+
СК13				+						+
СК14						+				+
СК15	+		+	+				+	+	+

7 МАТРИЦЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНИМИ КОМПОНЕНТАМИ ОНП

	OK1	OK2	OK3	OK4	OK5	OK6	OK7	OK8	OK9	OK10
ПР01						+		+	+	+
ПР02	+					+	+	+	+	+
ПР03								+	+	+
ПР04								+	+	+
ПР05						+			+	+
ПР06							+	+	+	+
ПР07	+								+	+
ПР08						+			+	+
ПР09				+	+	+		+	+	+
ПР10		+				+		+		+
ПР11		+	+		+	+		+		+
ПР12				+						+
ПР13				+				+		+
ПР14					+				+	+
ПР15		+						+		+
ПР16			+	+			+	+	+	+
ПР17				+					+	+

8 ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ, НА ЯКИХ БАЗУЄТЬСЯ ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА

8.1. Офіційні документи

1. Конституція України: Основний закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. ESG 2015 (Стандарти та рекомендації із забезпечення якості в ЄПВО). URL: https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2018/10/04_2016_ESG_2015.pdf.
3. EQF 2017 (Європейська рамка кваліфікацій). URL: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ceed970-518f-11e7-a5ca-01aa75ed71a1/language-en>; <https://ec.europa.eu/ploteus/content/descriptors-page>.
4. QF EHEA 2018 (Рамка кваліфікацій ЄПВО). URL: http://www.ehea.info/Upload/document/ministerial_declarations/EHEAParis2018_Communique_AppendixIII_952778.pdf.
5. ISCED (Міжнародна стандартна класифікація освіти, МСКО), 2011. URL: <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standardclassification-ofeducation-isced-2011-en.pdf>; <http://uis.unesco.org/en/topic/international-standardclassification-education-isced>.
6. ISCED-F (Міжнародна стандартна класифікація освіти – Галузі, МСКО-Г), 2013. URL: <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/internationalstandardclassification-of-education-fields-of-education-and-training-2013-detailedfielddescriptions-2015-en.pdf>.
7. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
8. Про освіту: Закон України від 25.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
9. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text>.
10. Національний класифікатор України: Класифікатор професій ДК 003:2010. Наказ Держспоживстандарту України від 28.07.2010 № 327. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text>.
11. Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF#Text>.
12. Перелік галузей знань і спеціальностей, 2015. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>.
13. Указ Президента України «Питання європейської та євроатлантичної інтеграції» від 20 квітня 2019 р. № 155/2019. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1552019-26586>.
14. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» № 261 від 23 березня 2016 р.

15. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 01.10.2019 р. № 1254), схвалені сектором вищої освіти Науково-методичної Ради Міністерства освіти і науки України (протокол № 3 від 21 червня 2019 р.).

16. Про внесення змін до Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 03.04.2024 р. № 441. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0441729-24#Text>.

6.2. Інші рекомендовані джерела

1. Проект ЄС TUNING (приклади результатів навчання, компетентностей). URL: <http://www.unideusto.org/tuningeu>.

2. Національний глосарій: вища освіта, 2014. URL: <http://erasmusplus.org.ua/korysna-informatsiia/korysni-materialy/category/3-materialynatsionalnoikomandy-ekspertiv-shchodo-zaprovadzhennia-instrumentivbolonskohoprotsesu.html?start=80>.

3. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: монографія. URL: <http://erasmusplus.org.ua/korysnainformatsiia/korysnimaterialy/category/3-materialy-natsionalnoikomandy-ekspertivshchodozaprovadzhennia-instrumentivbolonskohoprotsesu.html?start=80>.

4. Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації. URL: <http://erasmusplus.org.ua/korysna-informatsiia/korysni-materialy/category/3-materialynatsionalnoikomandy-ekspertiv-shchodo-zaprovadzhennia-instrumentivbolonskohoprotsesu.html?start=80>.

5. Рекомендації щодо порядку створення та перегляду освітньої програми у Чорноморському національному університеті імені Петра Могили від 26 грудня 2024 р. URL: https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/Rekomendatsiyi_shchodo_poryadoku_pereglyadu_OP.pdf.

Лист-пояснення змін в ОНП

Через наявність рекомендацій, рецензій стейкхолдерів, опитування здобувачів попередніх років вступу для вступників 2025 року:

- в дисципліні ОК 9 «Методологія наукових досліджень» циклу професійної підготовки змінено назву на «Методологія наукових досліджень в історії та археології».